

Der er jo Forskel paa dette Arbejde — det, jeg talte om her, var at bore Hul i Børstetræer — og saa paa en Børstenbinders Arbejde i gamle Dage, da han lavede sin Børste fra Ende til anden. Han fik Træet, skar det til, borede Huller og satte Børsterne ind. Der var noget at bygge op, selv om det kun var en Børste. Lad os tage et enkelt Arbejde, f. Eks. et Stykke Kleinsmedearbejde, en Laas. Der begyndte Smeden ved Hjælp af sin Dreng at smede Faldene, Faldrøret, kort sagt de større Ting, som skulde smedes ud; han skar Jernene til den Størrelse, de skulde have, filede dem osv., der var noget af ham selv i det Arbejde. Men nu er der 16—20 Mennesker beskæftigede ved de forskellige Dele af en Laas. Eller lad os tage saadan noget som et Vindusbeslag. Der stod man ogsaa tidligere meget strengt og smedede det ud, huggede det af efter Modeller, man kælede for det, filede det og hamrede det i Former, huggede Huller osv. osv.; der var noget af en Kleinsmedesvend i hvert Hængsel, der kom paa et Vindu. Men nu er der en Mængde Mennesker, ikke alene voksne Mænd, men ogsaa Kvinder og Børn, beskæftigede ved dette Arbejde. Gaar man ind i en moderne Skotøjsfabrik, vil man se vidunderlige Udslag af Arbejdets Deling. Vi tænke ikke meget paa, naar vi staa op om Morgenen og trække vore Støvler paa, at for at tilvejebringe en saadan uselig Støvlehæl skal foreløbig 6 Mennesker have sat deres Hjerne i Virksomhed. Ikke ret meget hver, thi en samler Flikkerne, hvoraf Hælen bestaar, en kommer dem i en Maskine, hvor de presses sammen, en slaar Hælen sammen og en fræser Hælen, det vil sige giver den Form, en sliber Hælen med Smergel og en pudser den. Det er 6 Mennesker, og saa er den endda ikke færdig; den er ikke blanket, der er andre Hænder, der skulle have fat i den. Man tænke sig, at før formede Skomageren af Læder og Skind sin Støvle fra først til sidst, naar det da var en rigtig Skomager — nu skulle 35 à 40 Mennesker have fat i Støvlen, før den bliver til en Støvle. Man kan tænke sig, hvor meget der bliver tilbage for hver enkelt at øve sine Tanker paa!

Der er en anden uheldig Omstændighed ved dette vidt drevne Fabrikarbejde, bortset fra, at det tager det løftende, det ophøjede ved Arbejdet bort: det drager en Masse ung Arbejdskraft til sig, som det igen støder fra sig ved 18 Aars Alderen, som er Grænsen mellem Lærlingen og

den voksne Mands Arbejde. Den yngre Arbejdskraft kunde Fabrikerne have billigere, men naar den unge Mand ved 18 Aars Alderen skal have en voksen Mands Løn, maa han gøre Plads for den Reserve, der staaar uden for og venter paa at komme til og fortrænge de andre. Jeg benytter Lejligheden til at minde om, at det er maaske netop i de Kredse, man kan søge mange af de Objekter, som man har udset sig med Hensyn til den Pryglelov, den højtærede Justitsminister har forelagt forleden. Vil man søge efter, kan man sikkert finde adskillige derimellem, som have været saa uheldigt stillede, at de ere stødt ud af en Fabrik ved 18 Aars Alderen, fordi Lønmen til dem paa det Tidspunkt blev for høj.

Disse Forhold bryder Kapitalen, de Banker, som fournere disse Foretagender, sig naturligvis ikke om. Det er Mennesker, der ville tjene Penge, og de søge at gøre det paa den Maade, der er lovlig. De ville mange Gange end ikke anerkende, at Kapitalen kun er en sideordnet Faktor, de ville paastaa, at det er en overordnet Faktor. De ville paastaa, at det er den, Arbejdet skal komme til, og ikke anerkende, at det er Arbejdet, der har skabt Kapitalen, da enhver Kapital er socialt Arbejde. Jeg hørte en Gang ved et Møde i Studenterforeningen . . .

Formanden: Studenterforeningen er en privat Forening.

Martin Olsen: Den Udtalelse, jeg vilde fremdrage, var en almindelig Udtalelse, som jeg gerne vilde benytte her. Altsaa, jeg hørte en Gang ved et Møde en af de i den senere Tid meget fremtrædende Mænd inden for den antisocialistiske Lejr tale om Forholdet mellem Kapital og Arbejde. Han udtalte da disse mindeværdige Ord: Naturligvis, Arbejderne ere Brændselet! Man forestiller sig altsaa en Smeltedigel, hvori man hælder nogle Penge, og saa fyrer man op derunder med en hel Masse Arbejdere. De koste jo ikke noget, man kan tage dem, hvor man finder dem, man fyrer bare op, det er Brændsel! Men saa er der den Mærkværdighed ved det, at medens det fortæres, bliver den Kapitalmasse, der var i Digelen, større og større. Det synes jeg, er en betegnende Udtalelse for disse Mennesker, at de betragte den Arbejdskraft, de skulle have, kun som Brændsel, der er til for at formere Kapitalen, for at betjene den.

De, der have været med til Session